

Αυστηρός αλλά και δίκαιος Κριτής

[Ορθοδοξία](#) / [Θεολογία](#)

[Σοφία Μπεκρή, φιλόλογος-θεολόγος](#)

Την «φοβεράν ημέραν» της Κρίσεως προβάλλει σήμερα, τρίτη Κυριακή του Τριωδίου, η Εκκλησία μας. Πράγματι, η υμνολογία είναι γεμάτη από λέξεις και φράσεις που παραπέμπουν στο καθοριστικό αυτό γεγονός της μελλούσης κρίσεως. «Όταν μέλλης έρχεσθαι, κριτά δικαιοτάτε, ποταμός πύρινος προ του σου βήματος έλκει άπαντας...», «διηχήσει δε η κοιλάς άπασα φοβερών βρύγματι του κλαυθμώνος», «ηγήσουσι σάλπιγγες, κενωθήσονται τάφοι και εξαναστήσεται των ανθρώπων τρέμουσα φύσις άπασα». Σε ένα μάλιστα από τα Εξαποστειλάρια ο υμνωδός αναφωνεί με δέος: «και τις υποίσει (=υποφέρει) τον φόβον της παρουσίας εκείνου; ημέρα γαρ θυμού εστι και κλίβανος καιόμενος...».

Αναρωτιέται ευλόγως ο καθ' ένας. Πως είναι δυνατόν ο φιλεύσπλαχνος και φιλόανθρωπος Κύριος που τις δύο προηγούμενες Κυριακές του Τριωδίου άκουσε τις προσευχές του Τελώνου και δέχθηκε την μετάνοια του Ασώτου να παρουσιάζεται τώρα ως φοβερός και άτεγκτος κριτής; Την απάντηση την δίνει το ίδιο το κατανυκτικό Τριώδιο (σελ. 30-31), το βιβλίο της Εκκλησίας μας: Για να μην

επαναπαυτή κάποιος από εμάς, πιστεύοντας ότι ο Θεός είναι μόνον φιλόανθρωπος και ότι εμείς μπορούμε να αμαρτάνουμε συνεχώς ατιμώρητοι, έθεσαν οι Πατέρες την ανάμνηση της μελλούσης κρίσεως σ' αυτό το σημείο του Τριωδίου, ώστε «διά του θανάτου και της προσδοκίας των εσομένων (=μελλόντων) δεινών φοβήσαντες τους αμελώς διακειμένους προς αρετήν επανάγωσι, μη θαρρούντες εις το φιλόανθρωπον μόνον του Θεού αλλά αφοράν ότι δίκαιός εστι κριτής και αποδίδωσι εκάστω κατά τα έργα αυτού».

Επομένως, οι τα πάντα σοφώς διαταξάμενοι Πατέρες ενήργησαν και στην περίπτωση αυτήν παιδαγωγικώ τω τρόπω. Οι παραστατικές περιγραφές των επερχομένων δεινών και των αιωνίων κολάσεων δεν γίνονται για να μας τρομάξουν αλλά για να «ταρακουνήσουν» τους «αμελώς διακειμένους», εκείνους δηλαδή από εμάς που δεν έχουν πάρει στα σοβαρά το γεγονός της σωτηρίας τους ή και αυτούς ακόμη που, όπως λέει η σημερινή ευαγγελική περικοπή, είναι χριστιανοί των λόγων και όχι των έργων. Αυτοί οι χλιαροί ή και υποκριτές λένε πως αγαπούν τον Θεό αλλά αρνούνται να βοηθήσουν τον εν Χριστώ ελάχιστο αδελφό, τον ενδεή, τον ξένο, τον άρρωστο, τον φυλακισμένο, τον πάσης φύσεως αναγκεμένο. Αναφέρεται και πάλι στο Κατανυκτικό Τριώδιο (σελ. 31-32): «ου νηστείαν τότε (στην μέλλουσα κρίση) και γυμνείαν και θαύματα ζητήσει ο Χριστός, αλλά πολλώ τούτων κρείττονα, ελεημοσύνην δηλαδή και συμπάθειαν». Ο ίδιος μάλιστα ο Κύριος τονίζει με νόημα σε άλλο σημείο: «ου πας ο λέγων μοι,

Κύριε, Κύριε, αλλά ο ποιων το θέλημα του πατρός μου». Και το θέλημα του πατρός είναι η έμπρακτη αγάπη προς τον συνάνθρωπο. Εξ άλλου «ανέλεος η κρίσις τω μη ποιήσαντι έλεος» (Ιάκ. Αδελφόθεος, Β' 13).

Όμως, «κατακαυχάται έλεος κρίσεως» (ο.π.), τονίζει πάλι ο Άγιος Ιάκωβος, δηλαδή υπερισχύει θριαμβευτικά η ευσπλαγχνία του Κυρίου έναντι της κρίσεως! Και ο Κύριος είναι ξεκάθαρος στην παραπάνω περικοπή. Για να αποφύγη κάποιος την γέενα του πυρός χρειάζεται να είναι ελεήμων και φιλάδελφος. Άλλωστε «ο ελεών πτωχόν δανείζει Θεώ». Και ο ιερός Χρυσόστομος προτρέπει: «Δανείσωμεν τω Θεώ την φιλανθρωπίαν, δανείσωμεν, ίνα εύρωμεν αυτόν χρεώστην και μη δικαστήν» (Περί μετανοίας, ομιλ. ζ', PG 49, 336).

Εάν όμως έτσι έχουν τα πράγματα, τότε γιατί περιγράφονται τόσο ζωντανά αυτές οι φοβερές σκηνές του θείου δικαστηρίου, του αιωνίου πυρός και των σκληρών κολάσεων; Ο πρώτος λόγος είναι διότι οι σκηνές με τις δίκες, τις τιμωρίες των κολασμένων αλλά και τις αντιδόσεις των αγαθών συνηθίζονταν και στους αρχαίους ποιητές και συγγραφείς (π.χ. Όμηρο, Πλάτωνα) και συνέχισαν να εμπνέουν και αργότερα (π.χ. «Κόλαση» του Δάντη στον Μεσαίωνα). Επηρεασμένοι λοιπόν και οι χριστιανοί υμνογράφοι «δανείζονται» αυτές τις εικόνες, ώστε να γίνουν πιο αισθητά τα γεγονότα που περιγράφουν. Σε δύσκολους μάλιστα καιρούς, π.χ. κατά την δουλεία, μερικοί αγιογράφοι διήγειραν την λαϊκή φαντασία με την απεικόνιση φοβερών σκηνών βασανιστηρίων, ώστε να σωφρονίζουν, όπως πίστευαν, τους απαίδευτους ραγιάδες. Έτσι μπορεί να κατανοήση κάποιος γιατί, ακόμη και σε πολλά Κυριακοδρόμια, γίνεται ιδιαίτερος λόγος για το φοβερό δικαστήριο της κρίσεως και για την επιβολή τιμωριών στους αμετανόητους αμαρτωλούς.

Επειδή λοιπόν ο φιλεύσπλαγχνος και δικαιοκρίτης Κύριός μας δεν τιμωρεί χωρίς να παιδαγωγεί, γι' αυτό ακριβώς σε όλα τα τροπάρια παράλληλα με τις φοβερές εικόνες της κολάσεως τονίζεται και η φιλευσπλαγχνία του αλλά και το μέγεθος της δικής μας ευθύνης, ώστε με την έγκαιρη μετάνοιά μας να αποφύγουμε την δίκαιη κρίση του. Λέγει χαρακτηριστικά ο Χρυσόστομος: «Ει γαρ εβούλετο κολάσαι, ουκ αν προηπέιλησεν ο Κύριος. Απειλεί την τιμωρίαν, ίνα φύγωμεν την πείραν της τιμωρίας. Φοβεί τω λόγω ίνα μη κολάση τω έργω» (Ι. Χρυσοστόμου, Περί μετανοίας, ομιλία ζ', PG 49, 336).

Είναι επομένως ανάγκη να μην μένουν οι κήρυκες, ομιλητές και να μην τονίζουν οι συγγραφείς μόνον την αυστηρή κρίση του Θεού που θα είναι πράγματι ανέλεος στους μη ποιήσαντες έλεος, αλλά να προβάλλουν και την δίκαιη κρίση του, να δεικνύουν το φιλόνητο και πολυέλεο πρόσωπό του που θα αποδώση πλήθος αγαθών στους «κατ' αξίαν πράξαντες» και στους ειλικρινώς μετανοούντες. Εξ

άλλου δεν υπάρχει μεγαλύτερο αγαθό από την κατάκτηση του «Παραδείσου», την αιώνια δηλαδή συγκατοίκηση με τον Θεό και τους εν Χριστώ αδελφούς. Αυτήν ακριβώς την Βασιλεία ετοίμασε για όλους μας ο Κύριος και μάλιστα προ καταβολής κόσμου (Ματθ. κε', 34). Με αυτό το νόημα η ημέρα της κρίσεως δεν είναι «ημέρα θλίψεως και απογνώσεως» αλλά «ημέρα Αναστάσεως» (Ιερού Φωτίου, Ομιλία Β', XII, στο Β. Λαούρδα, Φωτίου Ομιλίες, σ. 25).

Ο πόθος μας λοιπόν να είμαστε την μέλλουσα ημέρα της κρίσεως με τον Θεό και με τους αγαπημένους μας και δικούς του αγαπημένους δεν μπορεί παρά να ξεπερνάει τον φόβο της κολάσεως και να λειτουργεί αφυπνιστικά όλες τις ημέρες της επίγειας ζωής μας, ώστε πράττοντες έργα αγαθά, έργα δηλαδή φιλαδελφείας και μετανοίας, να αξιωθούμε να κληρονομήσουμε και την αιώνια βασιλεία Του, την βασιλεία της δικαιοσύνης, της αγάπης, της αιώνιας χαράς και ευφροσύνης. Γένοιτο!

<https://bit.ly/3tbLUzj>